

□ **1995-ci ilin mart hadisələrindən 24 il ötür. Xalqımız Novruz bayramını böyük təntənə ilə keçirməyə hazırlaşdığı vaxtda bir qrup vəzifə hərəsinin hakimiyyəti qəsb etmək məqsədilə həyata keçirmək istədiyi məkrli niyyətləri bu gün də yaddaşlardan silinməyib. Ətrafına topladıqları qeyri-qanuni silahlı birləşmələr vasitəsilə müstəqilliyimizə qəsd etməyə çalışan xəyanətkarlar 1994-cü ilin noyabrındakı dövlət çevrilişinə cəhdi yenidən təkrarlamaq niyyətinə düşmüşdülər. Ulu öndər Heydər Əliyevin uzaqqörən siyasəti, müdrikliyi nəticəsində ölkədə yaradılan ciddi nizam-intizama tabe olmaq istəməyən dağıdıcı qüvvələr Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə getdikcə artan nüfuzundan təşvişə düşərək, xarici himayədarlarının təhriki ilə yenidən dövlət çevrilişinə cəhd etmişdilər.**

hakimiyyəti ələ keçirmək istəyən silahlı dəstənin hakimiyyət hərəslərinin olduğunu bildirmiş, müstəqilliyimizə qarşı olan təhdidlərin tək cə ayrı-ayrı dairələrin təzyiqi olmadığını vurğulamışdı: "Müstəqilliyimizə qarşı olan təzyiqlər tək cə ayrı-ayrı dairələrin təzyiqləri deyil. Təəssüf ki, Azərbaycanın öz içərisindən çıxan adamların, vəzifə hərəslərinin də dövlət müstəqilliyimizə zərbə vurmaq cəhdlərinin şahidlərisiniz... Şübhəsiz ki, nə qədər qan tökülübsə, nə qədər cinayət edilsə də, mən bu gərginliyin

yönəlmiş bu cinayətlər nəticəsində ölkəmizə müəyyən zərbələr vursun da, qan tökülsə də, müstəqil dövlətçiliyimiz həmişə xalqa arxalanan möhtərəm Prezidentimizin yenilməz iradəsi, qətiyyəti sayəsində bu sınaqdan da çıxdı. Azərbaycanda zor gücünə, silahlı dəstələrdən istifadə etməklə hakimiyyətə gəlmək kimi bədnam ənənəyə son qoyuldu. Xalqın dövlətə, hakimiyyət orqanlarına inamı, hörməti artdı.

1995-ci ilin Mart hadisələrindən illər keçsə də, həmin günlər heç vaxt

MART HADİSƏLƏRİ – Azərbaycan dövlətçiliyinə və müstəqilliyimizə qarşı yönəlmiş qəsd

Bu, elə bir vaxtda baş vermişdi ki, artıq Azərbaycan dünya birliyinə inteqrasiya olunur, mövqeyini möhkəmləndirir, əlaqələrini genişləndirirdi. Ulu öndər Heydər Əliyev dünyanın bir çox aparıcı dövlətlərinin rəhbərləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar və işgüzar dairələrlə yüksək səviyyəli rəsmi görüşlər keçirir, dövlətin mövqeyini dünyaya çatdırır, beynəlxalq aləmin diqqətini ölkəmizə cəlb edirdi. Azərbaycanın siyasi-iqtisadi əlaqələri getdikcə genişlənir, mühüm müqavilə və sazişlər imzalanırdı. Qısa bir zamanda ölkədə ictimai-siyasi sabitlik yaradılmış, qanunçuluğun bərqərar edilməsi istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır. Bu uğurları gözü götürməyən dairələr xarici himayədarlarının havadarlığı ilə hakimiyyəti qeyri-konstitusion yolla ələ keçirməyə cəhd edirdilər.

... Respublikada ekstremal şərait yaranmışdı. Əhali həyəcan içində idi. Bütün ölkə Prezidentdən bu şərt qüvvələrə qarşı sərt, amansız və qətiyyətli tədbirlər görməyi tələb edirdi. Vəziyyət son dərəcə gərgin xarakter alsada, ulu öndər səbr, təmkin nümayiş etdirir, ağısaqqalları, ziyalıları, tanınmış ictimai-siyasi xadimləri hakimiyyəti qeyri-sivil yolla ələ keçirmək istəyən Mahir və Rövsən Cavadov qardaşları ilə danışıqlara göndərir, problemin qan tökülmədən həllinə çalışırdı. Lakin Cavadov qardaşları və onların rəhbərlik etdikləri qeyri-qanuni silahlı

dəstə – XTPD son sözlərini silahla deyəcəklərini gizlətmir, iddialarından dönməyəcəklərini bildirirdilər. Buna baxmayaraq, ulu öndər yenidən respublikanın tanınmış, hörmətli adamlarını, ziyalıları, XTPD-çilərin valideynlərini, qohumlarını onların 8-ci Kilometrdeki qərargahına göndərdi. Silahı yerə qoyub qardaş qanından çəkinmək üçün az qala hamı onlara minnətçi düşdü. Mahir və Rövsən Cavadov qardaşları isə ipə-sapa yatmırdılar.

Hadisələri sakit məcraya yönəltmək, qarşıdan gələn Novruz bayramını şən əhval-ruhiyyədə keçirmək üçün ulu öndər bütün imkanlardan istifadə edir, Cavadov qardaşlarına dönə-dönə müraciətlər olunur, onları qan tökməkdən çəkəndirməyə çalışırdılar. Amma, qarşı tərəf getdikcə daha hikkəli olur, gündə bir ultimatum göndərirdi. Bütün çağırışlara baxmayaraq, ən ağır, qatı cinayətdən də çəkinmədilər.

Martın 13-də Qazax və Ağstafa rayonlarında yerli hakimiyyət orqanlarını zəbt etdilər. Elçin Əmiraslanovun başçılığı ilə törədilən bu quldurluq hərəketlərinin qarşısı Tovuz rayonunda alınsa da, Cavadov qardaşları həmin hərəketi Bakıda həyata keçirməyə başladılar. 8-ci kilometr yaşayış sahəsi həmin vaxt özünün çox qorxulu və vahiməli günlərini yaşayırdı. Ulu öndərin martın 15-də Azərbaycan Dövlət Televiziyası və Radiosu ilə xalqa etdiyi tarixi müraciətində

davam etməsinin tərəfdarı deyiləm. Əksinə, mən tələb edirəm ki, onlar bu cinayət əməllərindən əl çəksinlər... Mən hər bir vətəndaşın hüququnun keşiyindəyəm və hər bir vətəndaşa qayğı göstərməliyəm. Xalq mənə etimad göstərdiyinə görə mən bu vəzifəni öhdəmə götürmüşəm. Bu, mənim borcumdur və bu borcu yerinə yetirmək üçün mən hər şeyə gedirəm. Ona görə də əgər bu gün də onlar çirkin əməllərindən əl çəksələr, silahları yerə qoysalar, şübhəsiz ki, cinayətkarların bir qismini bağışlayacağam. Bunları da bağışlayacağam. Yeni mən, – baxmayaraq ki, çox kəskin vəziyyət yaranıb, ictimaiyyət Rövsən Cavadova və onun ətrafında olan o quldurlara çox nifrət edir – yenə də bu addımı atıram".

Ölkə başçısının, hətta mart ayının 16-da verdiyi, tarixdə görünməmiş əfv fərmanına da məhəl qoyulmadı və xəyanətkarlar öz millətində güllə atmaqdan çəkinmədilər. Təbii ki, xalqı tənqə gətirmiş, hər addımda qan tökməyə hazır olan bu cinayətkarların qarşısı alınmalı idi. Alındı da.

Təbii ki, Mart hadisələri kimi, belə xoşagəlməz olayların baş verməsini heç bir vətənpərvər soydaşımız arzulamazdı. Amma neyləyəsən ki, dəfələrlə əli qana batmış, xüsusi qəddarlıqda ad çıxarmış bu dəstənin qarşısı, nəhayət, alınmalı idi. Azərbaycan dövlətçiliyinin varlığı əleyhinə

unudulmur. Bu hadisələrin nəticəsi bir daha təsdiqlədi ki, dövlətə silah gücünə iradəsini qəbul etməmək yolverilməzdir və yol verilmədi də. Heydər Əliyevin iradəsi ilə artıq neçənci dəfə belə dövlət çevrilişinin qarşısı alındı.

Mart hadisələrində hakimiyyət hərəslərinin dairəsi nə qədər geniş olsa da, respublikamızın əhalisi heç nədən çəkinmədi, ulu öndər Heydər Əliyevə inandı, ona güvəndi və ətrafında sıx birləşərək müstəqil dövlətçiliyini qorudu. Zaman bir daha sübut etdi ki, xalq öz milli liderini müstəqilliyinin təminatçısı sayır, başqa heç kimi qəbul etmir. Elə buna görə də məqsədləri, niyyətləri yalnız hakimiyyəti ələ keçirmək olan XTPD-çilər əhali arasında dəstəklənmədi və tezliklə süquta uğradılar.

Müstəqillik tariximizdə qara ləkə kimi görünən Mart hadisələri Azərbaycanın dövlətçiliyinə, onun müstəqilliyinə qarşı yönəlmiş birbaşa qəsd idi. Bu ağırlı-acılı hadisələrdə xalqımızın ləyaqətli övladları ölkəmizin müstəqilliyi, onun yenidən itirilməməsi uğrunda canlarından keçdilər. Vətəni, torpağını sevən, onun müstəqilliyini əziz tutan insanlar hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də ulu öndər Heydər Əliyevin ətrafında sıx birləşib öz dövlətçiliyini qorudular.